

UNIEK RIETMOERAS

De Rijnstrangen herbergen het belangrijkste rietmoeras van de Rijn takken. Nergens anders zo ver stroomopwaarts langs de grote rivieren in Nederland leven topsoorten van het moeras zoals otter, roerdomp, grote karekiet en bruine kiekendief. De kwaliteit van het moeras is achteruit gegaan doordat het waterpeil na afsluiting van de rivier volledig is ingesteld op de moderne landbouw. In grote delen van het rietmoeras is sprake van verdroging in het voorjaar. Ook het natuurlijke proces van periodieke doorspoeling met rivierwater verdween. Resten van riet en andere planten blijven achter waardoor veel rietvelden verrijkt met bomen en struiken. Als het water weer af en toe door de strangen mag razen verdwijnt dit organisch materiaal. Periodieke doorstroming van de strangen bevordert zo duurzaam de kwaliteit van de rietvelden. Tijdens deze doorstroming staat alleen het met zomerkaden omgeven moeras in de strangen onder water.

MEER WETEN?

Kijk op www.ark.eu/rijnstrangen.
Of neem contact op met Johan Bekhuis
(johan.bekhuis@ark.eu, 06 51790835)

COLOFON

Uitgave april 2014.
TEKST ARK Natuurontwikkeling.
FOTO'S Twan Teunissen, Bob Luijckx,
Beeldbank Rijkswaterstaat.
KAART Peter Veldt, Strooming.
VORMGEVING Franka van Loon

VERBETERING VAN LANDBOUWSTRUCTUUR

De landbouw is en blijft een belangrijke sector in het Rijnstrangengebied. Door de wateropgave en natuur in het lager gelegen strangengebied te concentreren en landbouwgronden tussen de zomerdijk en

winterdijk, is de waterhuishouding beter op de verschillende functies toegesneden. Waar landbouw last heeft van vernatting worden percelen opgehoogd om wateroverlast te voorkomen.

RIVIERVERRUIMING

De Rijnstrangen zijn gereserveerd voor waterberging in de verdere toekomst. Tijdens extreme hoogwaters dient een deel van het rivierwater opgevangen te worden tussen de winterdijken. Een dergelijke situatie komt hoogstzelden voor, maar het gebied moet er wel op worden voorbereid en aangepast. Rivierverruiming in de Rijnstrangen biedt veiligheid voor Rijnwaarden en de verre omtrek tijdens die extreme waterafvoeren, die sporadisch, verwachting eens in 500 jaar, voorkomt. Bovendien ontstaat er een aantrekkelijk, zeer genietbaar landschap met goede landbouwgrond voor de overige 499 jaren.

Deze opgave kan gefaseerd worden gerealiseerd. Op korte termijn kunnen de ruimtelijke gevolgen in relatie tot de andere functies in het gebied worden bepaald, waarmee ook meer draagvlak kan worden verkregen. Toekomstige kosten worden vermeden door te faciliteren dat investeringen, bijvoorbeeld voor bouw van stallen of schuren, direct op pollen plaatsvindt en niet op laaggelegen percelen. Het realiseren van winterdijken op sterkte en een Delta-inlaat heeft tijd en hoeft pas over enkele decennia gereed te zijn.

LEVEN MET WATER

Door de strangen met een drempel weer aan te takken op de rivier, zullen deze met hoogwater meestromen. Het landschap zal er aantrekkelijker van worden, en er ontstaan nieuwe kansen voor toeristisch georiënteerde bedrijvigheid. Bij voorkeur in de winter worden ongeveer elke 5 jaar de strangen doorgespoeld. Dit is mogelijk bij een waterstand tussen de 11 en 12,8 meter

bij Lobith. Het water stroomt dan vanaf Lobith door het gebied tussen de zomerdijken. Hier aanwezige boerderijen staan op terpen en houden het droog. Er wordt dan gedurende enkele dagen water ingelaten met een debiet van 30 tot 50 m³ per seconde. Dat is goed voor natuur en recreatie. Voordeel is ook dat het gebied weer leert leven met water.

Rivierverruiming Rijnstrangen

CONCEPT VOOR EEN INTEGRALE BENADERING, APRIL 2014

De Rijnstrangen liggen aan de 'bron' van de waterverdeling van Nederland. Lange tijd was het een dynamisch deel van het riviereengebied. Sinds de jaren zestig van de vorige eeuw zijn de Rijnstrangen afgesloten van de rivier. Het gebied ademt nog rivier maar is zijn ziel een beetje verloren nu de rivier er niet meer stroomt.

Vanuit verschillende projecten wordt er naar de Rijnstrangen gekeken: het Deltaprogramma wil het gebied voor de lange termijn reserveren, in vervolg op de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier, vanwege natuurbeleid ligt er een opgave voor de realisatie van bijzondere moerasnatuur, en uit een inventarisatie in opdracht van de provincie Gelderland blijkt dat het gebied een rijke culturele erfenis herbergt. Bovendien liggen er ruimtelijke claims voor de aanleg van een overnachtingshaven bij Lobith en voor de verlenging van de A15 aan de noordwestkant van het gebied. Deze projecten missen een integrale aanpak waardoor er onzekerheid is voor ondernemers, kansen worden gemist en natuurkwaliteit niet wordt gehaald. Het 'leven met water', dat nog in de genen van de oudere generaties zit, dreigt verloren te gaan.

OUDE DIJKEN, KOLKEN EN STRANGEN

De oude 17^e-eeuwse dijken bezitten een grote cultuurhistorische waarde. Er zijn veel woningen omheen gesitueerd. Daarom moet alles in het werk worden gesteld om de dijken zo min mogelijk aan te tasten. Hetzelfde geldt voor de Rijnstrangen en doorbraakkolken. Dijken, zomerdijken,

kolken en oude rivierlopen tekenen dit historische landschap. Door op uitgekende wijze de dijken te versterken zodat ze voldoen aan moderne veiligheidseisen, kan het uiterlijk van het historische landschap en van woningen behouden worden.

ARK Natuurontwikkeling presenteert in deze brochure een concept voor een integrale aanpak van het hele Rijnstrangengebied. De ideeën en de kaart zijn geen blauwdruk voor de toekomst. Wij willen lange termijnplannen verbinden aan korte termijn doelen om zo tot een perspectiefrijk, integraal en gefaseerd plan te komen. Graag nodigen we u uit om met ons mee te denken over de toekomst van het Rijnstrangengebied.

EINDELOOS FIETSEN EN WANDELEN

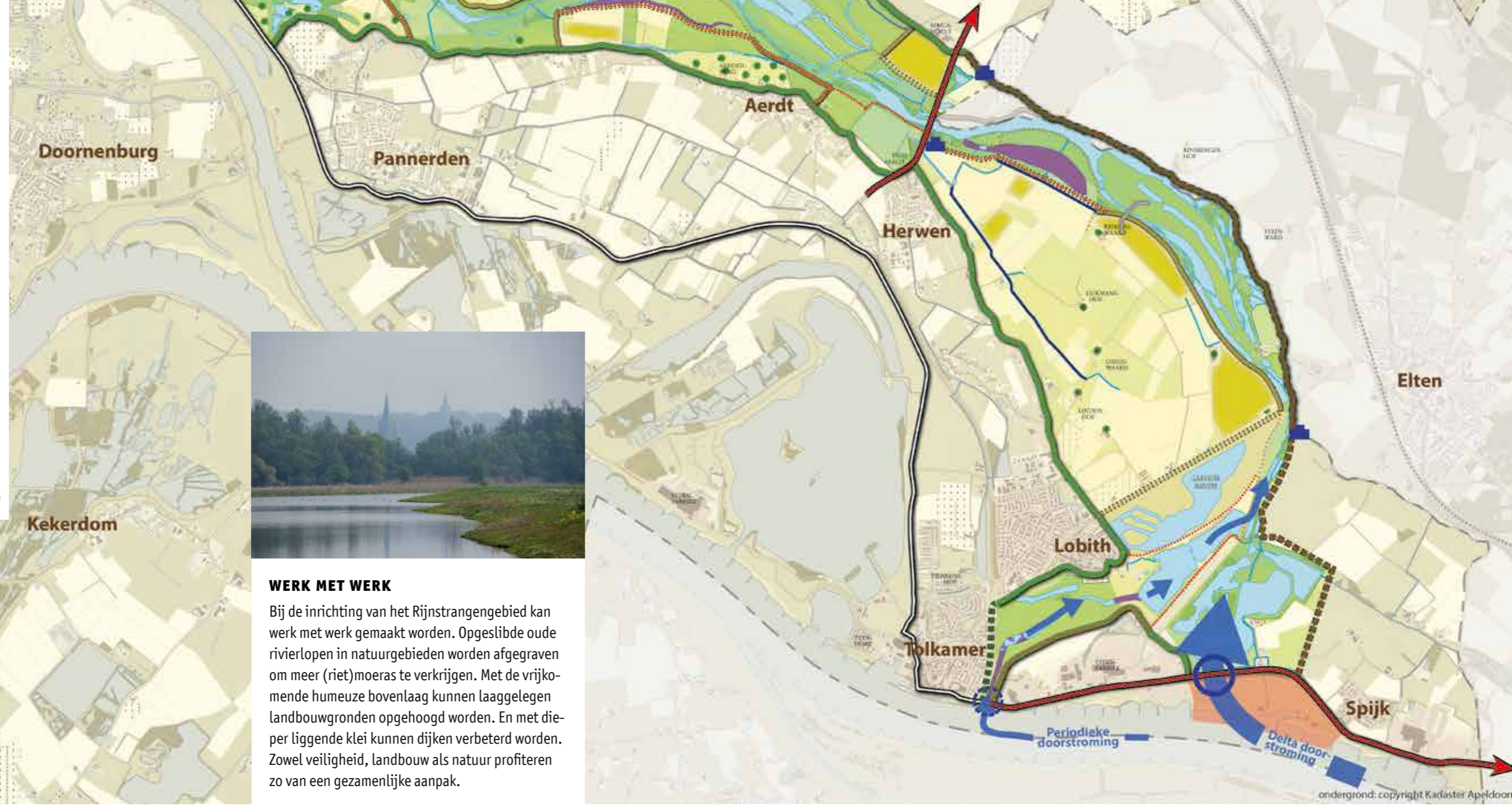
Grote delen van de Rijnstrangen zijn nu niet of slecht toegankelijk. Door het aanleggen van fietspaden op bestaande en nieuwe (zomer)dijken ontstaat een zeer aantrekkelijk, beleefbaar gebied met ongekeerde vergezichten over de strangen en het cultuurlandschap. Deze fietsroute is zoveel

mogelijk autoluw. In combinatie met de zichtbaar rijke historie wordt de aantrekkelijkheid van de Rijnstrangen voor toerist en recreant sterk verbeterd en daarmee groeien de kansen voor toeristische en recreatieve ondernemers.

LEGENDA

- projectgebied
- bestaande te versterken dijken
- nieuw aan te leggen fietspad
- nieuw aan te leggen dijk
- nieuwe of verlegde zomerkade
- te verwijderen zomerkade
- opwaarden zomerkade tot winterdijk
- verbeterde bestaande ontwatering
- af te graven
- op te hogen
- pollen
- evacuatieleroutes
- geplande drempel
- bestaande drempel
- aanpassing gemaal Kandia
- nieuwe of aangepaste poldergemalen
- afsluitbare doorlaat periodieke doorstroming
- inlaatpunt Deltadoorstroom i.c.m.overnachtingshaven
- locatie overnachtingshaven
- nieuw traject A15

0 2 5 1 2 Km

WERK MET WERK

Bij de inrichting van het Rijnstrangengebied kan werk met werk gemaakt worden. Opgeslibde oude rivierlopen in natuurgebieden worden afgegraven om meer (riet)moeras te verkrijgen. Met de vrijkomende humeuze bovenlaag kunnen laaggelegen landbouwgronden opgehoogd worden. En met dieper liggende klei kunnen dijken verbeterd worden. Zowel veiligheid, landbouw als natuur profiteren zo van een gezamenlijke aanpak.

